

Spis treści

Rozdział pierwszy. POJĘCIE ADMINISTRACJI	7
I. Wprowadzenie	7
II. Z rodowodu administracji publicznej	8
III. Pojęcie administracji	12
IV. Przesłanki rozwoju ingerencji administracji	16
Rozdział drugi PRAWO ADMINISTRACYJNE.....	25
I. Z rodowodu polskiej nauki prawa administracyjnego	25
1. Okres policystryki	25
2. Okres narodzin polskiej nauki prawa administracyjnego.....	27
3. Okres rozwoju nauki prawa administracyjnego	30
II. Pojęcie prawa administracyjnego	34
III. Budowa prawa administracyjnego. Wyróżnienie podstawowe	36
IV. Prawo administracyjne jako prawo publiczne.....	37
V. Cechy realizacji norm prawa administracyjnego regulujących sytuacje podmiotów zewnętrznych	40
VI. Wewnętrzne prawo administracyjne	44
VII. W sprawie zakresu administracyjnego prawa gospodarczego	49
VIII. W sprawie pojęcia międzynarodowego prawa administracyjnego	52
IX. Uwagi o prawie administracyjnym w warunkach Unii Europejskiej	53
Rozdział trzeci ŹRÓDŁA PRAWA ADMINISTRACYJNEGO.....	57
I. Wprowadzenie	57
II. Cechy źródeł prawa administracyjnego	59
III. Badanie źródeł prawa administracyjnego.....	61
IV. Rodzaje źródeł prawa administracyjnego	62
1. Konstytucja	62
2. Ustawy	64
3. Umowy międzynarodowe jako źródła prawa administracyjnego	65
A. Stosunek prawa międzynarodowego do prawa wewnętrznego.....	65
B. Umowy międzynarodowe w systemie prawnym Rzeczypospolitej Polskiej	67
C. Prawo międzynarodowe według obowiązującej Konstytucji.....	68
D. Ustawowa regulacja zawierania, nabywania mocy obowiązującej i ogłaszania umów międzynarodowych	68
E. Prawo międzynarodowe a prawo administracyjne	70
4. Rys organizacji i prawo Unii Europejskiej	71
A. Kilka informacji o powstaniu i strukturze Wspólnot Europejskich.....	71
B. W kwestii obowiązywania prawa Wspólnot Europejskich	75
C. Układ Europejski i Traktat Akcesyjny.....	78
5. Akty prawne stanowione przez administrację naczelną	79
A. Rozporządzenia z mocą ustawy	79
B. Rozporządzenia	80
C. Zarządzenia.....	81

D. Uchwały.....	82
E. Regulaminy i statuty	82
6. Lokalne źródła prawa	83
A. Z teorii	83
B. Akty prawa miejscowego – zagadnienia podstawowe.....	86
(1) Akty prawa miejscowego organów jednostek samorządu terytorialnego	88
(a) Akty prawa miejscowego stanowione przez organy gminy	88
(b) Akty prawa miejscowego stanowione przez organy powiatu	93
(c) Akty prawa miejscowego stanowione przez organy województwa	94
(2) Akty prawa miejscowego organów administracji rządowej w województwie.....	95
(a) Zagadnienia ogólne.....	95
(b) Akty prawa miejscowego stanowione przez wojewodę	96
(c) Akty prawa miejscowego stanowione przez organy administracji niezespólonej	97
C. Akty normatywne stanowione przez organy zakładów administracyjnych (prawo zakładowe)	98
D. Akty normatywne stanowione przez organy samorządów specjalnych....	100
V. O zgodności rozporządzeń (innych aktów) z ustawami	101
VI. Promulgacja źródeł prawa administracyjnego	104
VII. Przepisy przejściowe w prawie administracyjnym	110
VIII. Źródła niezorganizowane	112
1. Odesłania i normy pozaprawne stosowane przez administrację publiczną ...	113
2. Zwyczaj	118
3. Orzecznictwo sądowe	121
4. Doktryna	122
Rozdział czwarty ORGANIZACJA PRAWNA ADMINISTRACJI	126
I. Z problematyki badania struktur organizacyjnych	126
II. Podmioty administrujące	128
1. Pojęcie organu administracji publicznej	129
2. Pojęcie organu administrującego	132
3. Urzędy organów administracji publicznej	133
4. Pojęcie kompetencji	136
5. Odpowiedzialność za działania administracji	138
III. Administracja państwowa, w tym rządowa	141
1. Problem naczelných organów administracji rządowej	141
A. Prezydent jako naczelny organ administracji państwowej	143
B. Rada Ministrów jako naczelny organ administracji rządowej	144
(1) Organy wewnętrzne i pomocnicze Rady Ministrów	147
C. Prezes Rady Ministrów	148
(1) Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	149
D. Ministrowie	150
2. Centralne organy administracji rządowej	152
3. Administracja rządowa w województwie	155
A. Wojewodowie	156
B. Wojewódzka administracja zespólona	157

4. Terenowe organy rządowej administracji niezespólonej	158
5. Organy przedsiębiorstw jako podmioty administrujące	161
6. Zakłady administracyjne	161
7. Organizacje społeczne wykonujące funkcje administracji publicznej	165
A. Organizacje pozarządowe	166
B. Organizacje pożytku publicznego	174
C. Partnerstwo publiczno-prywatne	176
8. Podmioty prywatne wykonujące funkcje administracji publicznej	179
IV. Samorząd terytorialny	180
1. Teorie samorządu terytorialnego	180
2. Samorząd terytorialny w polskiej nauce prawa administracyjnego	182
3. Modele samorządu terytorialnego	185
4. Z historii samorządu terytorialnego w Polsce	186
5. Ustrój samorządu terytorialnego	191
A. Gmina	192
(1) Pojęcie gminy	192
(2) Zadania gminy	195
(3) Władze gminy	198
(a) Referendum gminne	199
(b) Rada gminy	200
(c) Wójt (burmistrz, prezydent miasta)	201
(d) Organy w pomocniczych jednostkach podziału gminy	202
(e) Wnioski	203
B. Powiat	205
(1) Pojęcie powiatu	205
(2) Zadania powiatu	205
(3) Władze powiatu	206
(a) Referendum powiatowe	206
(b) Rada powiatu	207
(c) Zarząd powiatu	208
(d) Starosta	209
(e) Administracja zespólona	210
(4) Szczególny przypadek miasta na prawach powiatu	210
C. Województwo	214
(1) Pojęcie województwa	214
(2) Zadania województwa	214
(3) Władze samorządu województwa	215
(a) Referendum wojewódzkie	216
(b) Sejmik województwa	216
(c) Zarząd województwa	218
(d) Marszałek województwa	219
(e) Administracja zespólona	219
D. Samorządowe kolegium odwoławcze	220
E. Swoiste formy współdziałania międzykomunalnego związane z wykonywaniem zadań publicznych	222
(1) Wprowadzenie	222
(2) Związki a porozumienia jednostek samorządu terytorialnego	224

(3) Związki jednostek samorządu terytorialnego – kilka uwag szczegółowych	226
(4) Porozumienia jednostek samorządu terytorialnego – kilka uwag szczegółowych	228
V. Stosunki ustrojowo-prawne między podmiotami administrującymi	229
1. Centralizacja	229
2. Decentralizacja	234
3. Nadzór prawny	236
A. Nadzór w systemie organów administracji	236
B. Nadzór nad działalnością gminną, działalnością powiatu oraz działalnością samorządu województwa	238
(1) Samodzielność prawna jednostek samorządu terytorialnego	238
(2) Swoistość nadzoru nad działalnością samorządu terytorialnego	239
(3) Kryterium nadzoru	240
(4) Organy nadzoru	242
(5) Kontrola w nadzorze nad działalnością samorządu terytorialnego	242
(6) Środki nadzoru	246
(7) Ochrona prawna przed nielegalną ingerencją nadzorczą	251
VI. Resortowa struktura administracji	252
VII. Terytorialna struktura administracji	255
VIII. Pracownicy administracji	258
1. Pojęcie służby publicznej	258
2. Historia polskiego prawa urzędniczego	260
3. Pracownicy administracji rządowej	266
A. Pracownicy urzędów państwowych nie będący członkami korpusu służby cywilnej	266
B. Korpus służby cywilnej	270
C. Państwowy Zasób Kadrowy	275
4. Pracownicy samorządowi	277
Rozdział piąty. MAJĄTEK PUBLICZNY	287
I. Idea własności a majątek publiczny	287
II. Klasyfikacja majątku publicznego	289
III. Zasoby, przysparzanie i uszczuplanie majątku publicznego	291
IV Prawny reżim korzystania	292
V. Regulacja prawna gospodarowania mieniem publicznym	293
1. Pojęcie i rodzaje mienia publicznego	293
2. Podmioty zarządzające mieniem publicznym	295
A. Skarb Państwa i jego organy	295
B. Gmina, powiat, województwo jako podmioty mienia publicznego	296
(1) Sposoby nabycia mienia	296
(2) Zasady gospodarowania	298
3. Formy organizacji majątku publicznego wykorzystywanego w działalności gospodarczej	301
4. Komercjalizacja i prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych	303
A. Prywatyzacja pośrednia	304
B. Prywatyzacja bezpośrednia	307
(1) Sprzedaż przedsiębiorstwa	307
(2) Wniesienie przedsiębiorstwa do spółki	308

(3) Oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania	309
5. Przykład reglamentacji w zakresie gospodarowania majątkiem publicznym. Zamówienia publiczne.....	310
A. Podstawowe zasady postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.....	310
B. Tryby udzielania zamówień publicznych	311
VI. Uwagi ogólne	315

Rozdział szósty PRAWNE FORMY DZIAŁANIA

ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	317
I. Wprowadzenie	317
1. Refleksje ogólne.....	317
2. Pojęcie form działania administracji publicznej	318
3. Klasyfikacja form działania administracji publicznej	319
II. Akty administracyjne	320
III. Wadliwe akty administracyjne	327
IV. Formy aktów administracyjnych w polskim ustawodawstwie. Definicje i przykłady	330
1. Decyzje bez szczególnej nazwy	330
2. Decyzje o szczególnej nazwie.....	332
A. Zezwolenie	332
B. Koncesja	333
C. Licencja	334
V. Akty normatywne administracji	335
VI. Formy działań faktycznych.	339
1. Formy działań faktycznych w stosowaniu prawa.....	342
2. Inne formy działań faktycznych.....	344
VII. Umowy	350
1. Umowy cywilnoprawne	351
2. Umowy publicznoprawne	351

Rozdział siódmy SFERY INGERENCJI ADMINISTRACJI

I. Policja administracyjna	355
II. Reglamentacja	356
III. Świadczenia materialne	359
IV. Świadczenia niematerialne	359
V. Zakaz ingerencji administracji.....	360
VI. W sprawie nowego wyróżnienia sfery administracji regulacyjnej	360

Rozdział ósmy STOSUNKI ADMINISTRACYJNOPRAWNE

I SYTUACJE ADMINISTRACYJNOPRAWNE.....	363
I. Pojęcie stosunku administracyjnoprawnego	363
II. Pojęcie sytuacji administracyjnoprawnej	365
III. Rodzaje stosunków administracyjnoprawnych	368
IV. Rodzaje sytuacji administracyjnoprawnych	370
V. Sposoby powstawania sytuacji administracyjnoprawnych i nawiązywania stosunków administracyjnoprawnych	374

Rozdział dziewiąty KONTROLA PRAWNA ADMINISTRACJI.....

I. Pojęcie i zasięg kontroli	376
II. Podziały kontroli	380

III. Prawny system kontroli	382
1. Kontrola parlamentarna	384
A. Kontrola sejmowa	384
B. Kontrola senacka	386
2. Kontrola państwowa (NIK)	387
3. Kontrola sądowa	391
A. Kontrola dokonywana przez sąd administracyjny	393
(1) Z ewolucji kontroli dokonywanej przez sądownictwo administracyjne	393
(2) Kontrola dokonywana przez sąd administracyjny od 1 stycznia 2004 roku.....	395
B. Kontrola bezpośrednia decyzji administracyjnych sprawowana przez inne sądy	397
(1) Bezpośrednia kontrola dokonywana przez sąd cywilny	397
(2) Bezpośrednia kontrola dokonywana przez sąd ubezpieczeń społecznych	400
(3) Bezpośrednia kontrola dokonywana przez sąd karny	401
(4) Bezpośrednia kontrola decyzji przez sąd antymonopolowy	401
C. Kontrola pośrednia	402
D. Sądowa kontrola aktów normatywnych administracji	402
E. Sądowa kontrola umownej działalności administracji	407
4. Kontrola prokuratorska	408
5. Kontrola społeczna	410
6. Kontrola resortowa	413
7. Kontrola międzyresortowa	415
8. Kontrola dokonywana przez Rzecznika Praw Obywatelskich	424

Rozdział dziesiąty PODSTAWY ODPOWIEDZIALNOŚCI

ODSZKODOWAWCZEJ ZA DZIAŁANIA ADMINISTRACJI.....	428
I. Wprowadzenie	428
II. Podmiotowy zakres odpowiedzialności.....	430
1. Podmioty odpowiedzialne.....	430
A. Skarb Państwa	430
B. Jednostka samorządu terytorialnego	431
C. Inne osoby prawne wykonujące władzę publiczną	432
2. Podmioty poszkodowane wykonywaniem władzy publicznej	433
III. Przedmiotowy zakres odpowiedzialności.....	434
1. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej.....	434
2. Odpowiedzialność za szkody wynikłe z prawnych form działania władzy publicznej.....	435
IV. Niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie władzy publicznej.....	436
V. Odpowiedzialność za szkodę wynikłą z legalnych działań władzy publicznej	437
VI. Odpowiedzialność za szkodę w przypadku niektórych rozstrzygnięć sądu administracyjnego	438
VII. Odpowiedzialność za niewykonanie orzeczenia sądu administracyjnego	439

Rozdział jedenasty PRAWO ADMINISTRACYJNE NORMUJĄCE

SYTUACJE PRAWNE OBYWATELA..... 440

I. Uprawnienie a obowiązek 440

II. Rodzaje materialnoprawnych sytuacji obywatela wyznaczonych przez prawo administracyjne 442

1. Wprowadzenie 442

2. Obywatel jako podmiot praw i obowiązków osobowych 443

A. Sytuacja prawna obywatela w zakresie stanu cywilnego..... 443

B. Sytuacja obywatela w zakresie obowiązku meldunkowego 443

C. Obywatel jako podmiot obowiązku posiadania dokumentu tożsamości... 444

D. Obywatelskie prawo do otrzymania paszportu 446

E. Imię i nazwisko obywatela..... 446

3. Obywatel jako podmiot praw i obowiązków politycznych 447

A. Obywatel jako podmiot żądający informacji 448

B. Udział obywatela w referendum 448

C. Konstytucyjne prawo zrzeszania się 449

D. Wolność wyrażania poglądów i rozpowszechniania informacji 450

E. Prawo do uczestniczenia i organizowania zgromadzeń 450

F. Powszechny obowiązek obrony ojczyzny określony przez Konstytucję 451

4. Obywatel jako podmiot praw i obowiązków społecznych 452

A. Obywatel a obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny oraz obowiązek nauki 452

B. Prawo do uzyskania pomocy społecznej i pomocy socjalnej..... 455

C. Obywatel a prawo o zbiórkach publicznych 457

D. Obywatel a odznaczenia 458

5. Obywatel jako właściciel 459

A. Obywatel jako właściciel nieruchomości (gruntowej) 459

B. Obywatel jako właściciel ruchomości 464

(1) Obywatel jako właściciel zabytku ruchomego 464

(2) Obywatel jako podmiot świadczeń rzeczowych 465

6. Obywatel jako przedsiębiorca 466

A. Obywatel jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą 466

(1) Podstawy prawne i zasady prowadzenia działalności gospodarczej.... 467

(2) Ograniczenia w podejmowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej 468

(3) Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej 470

(4) Formy współdziałania przy podejmowaniu (prowadzeniu) działalności gospodarczej 472

(5) Szczególne formy prowadzenia działalności gospodarczej 474

(6) Podejmowanie działalności gospodarczej 475

(7) Prowadzenie działalności gospodarczej 476

B. Działalność gospodarcza obywatela wobec prawa ochrony środowiska 479

7. Obywatel w sytuacjach innych, tj. nie mieszczących się w dotychczasowej systematyce (obywatel jako mieszkaniec) 481

A. Wprowadzenie 481

B. Obywatel jako podmiot świadczeń osobistych	482
C. Obywatel jako użytkownik drogi publicznej	483
D. Obywatel jako poszkodowany skutkami zanieczyszczenia środowiska	484
8. Obywatel w sytuacjach reżimów specjalnych	485
A. Obywatel w sytuacji ustanowionego obszaru specjalnego	485
B. Obywatel w sytuacji stanu klęski żywiołowej	487
C. Obywatel w stanie poważnej awarii	488
D. Obywatel w sytuacji stanu zagrożenia powodziowego	489
E. Obywatel w sytuacji stanu wojny	490
F. Obywatel w sytuacji stanu wojennego	491
G. Obywatel w sytuacji stanu wyjątkowego	493
III. Uwagi ogólne o zabezpieczeniu procesowym sytuacji prawnych obywatela	494
Rozdział dwunasty PUBLICZNE PRAWA PODMIOTOWE	501
Rozdział trzynasty ADMINISTRACYJNOPRAWNA SYTUACJA CUDZOZIEMCA W POLSCE	506